

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Till 2062 och åter på tre timmar.

Framtidsresa – att forma morgondagens vård och omsorg

Innehåll	
Till 2062 och åter på tre timmar.....	1
Bakgrund.....	4
Mål och syfte.....	4
Genomförande.....	4
Hur går en tidsresa till?	5
Sammanfattande utvärdering	11
Diskussion.....	12
Bilaga 1	14
Bilaga 2	18
Bilaga 3	19
Bilaga 4	20
Bilaga 5	21

Tjugo personer med olika kopplingar till äldreomsorgen har samlats för att delta i en tidsresa. Det rör sig om en imaginär resa som kan göras till det förflutna likaväl som till framtiden. Inför resan har deltagarna fått läsa ett kortare scenario och en beskrivning av resans destination i tid och rum. Varje deltagare har dessutom fått ett rollkort med ett fiktivt namn och en rollbeskrivning.

Two "reseledare" hälsar deltagarna välkomna. Efter en stund med instruktioner befinner sig alla i ett tryggt "rum", en annan tid, med nya roller och relationer – och nya utmaningar att hantera.

Just den här resan har gått till äldreomsorgen anno 2062. I den aktuella organisationen har en AI-läkartjänst upphandlats, Dr Thulin, som nu ska introduceras för personal och anhöriga, av representanter för ledningen och företaget som utvecklar och lanserar Dr Thulin.

Mottagande är varierat: vissa roller går ut på att inta en kritisk position, andra är bejakande, och åter andra är klivna. Ledningen har räknat med visst motstånd. Därför har också två deltagare fått roller som medlare för att låta olika argument och positioner komma till uttryck. Debatten blir stundtals intensiv och landar i ett beslut om att Dr Thulin ska utvärderas och åter diskuteras efter en testperiod.

Efter detta bryts fiktionen. Deltagarna går tillbaka till sina vardagsroller och identiteter, och resonerar sedan om resan som gått: om själva ämnet – AI och digitalisering i vård och omsorg – och om den personliga upplevelsen av händelsen och metoden som sådan.

Under tre timmar har ett tjugotal personer ägnat sig åt en tidsresa, ett rollspel, eller en social simulering, namnen är många.¹ I det följande ska tidsresan som metod beskrivas och diskuteras mer i detalj med utgångspunkt i resor som organiserats inom ramen för eHealth Arena² i Kalmar län under våren 2022. Redan från början bör det framhållas att det är en specifik användning av metoden som behandlas i texten, och därtill för yrkesverksamma inom vård- och omsorg. Men metoden är anpassningsbar och självfallet möjlig att använda för andra deltagare och andra syften.

I just den här rapporten är utgångspunkten att tidsresan är en metod som riktar sig till yrkesverksamma personer som färdas framåt i tiden. Deltagarna ska på olika sätt ska möta och bemöta tekniska förändringar – mera konkret digitalisering – vilket ska stimulera såväl individer som organisationer till behovsanalys och en utvecklad framtidsförståelse – och på så sätt bidra till nya handlingsalternativ på både kortare och längre sikt.

¹ Social simulations in Communication Studies (2021).

² <https://www.ehealtharena.se>

Bakgrund

Sedan mitten av 80-talet har Kalmar läns museum utformat och genomfört tidsresor för olika kategorier av deltagare och i olika sammanhang, ca 120 tidsresor genomförs per år. Skolbarn, ungdomar såväl som vuxna har deltagit, både i Sverige och internationellt. De flesta av tidsresorna har haft pedagogiska syften och rört sig bakåt i tiden där deltagarna får upptäcka och erfara olika aspekter av passerade epoker vilket ska stimulera till diskussion och reflexion, att jämföra då och nu

Tidsresorna har också använts för att belysa samtid och framtid. Oavsett inriktning rör det sig om noggrant utformade rollspel där deltagarna under ordnade former får sätta sig in i nya roller och sammanhang.

Inom eHealth Arena vill Linnéuniversitetet tillsammans med Kalmar läns museum skapa erfarenhet och kompetens att göra framtidsresor inom e-hälsa, och prova metoden inom dels äldreomsorgen, dels inom det förbättringsarbete som sker i länets habilitering och rehabilitering inom projektet ”Framtidens habilitering och rehabilitering är Nära”. Framtidsresan ser vi som ett lovande och innovativt sätt att arbeta där deltagarna får omfatta nya perspektiv och ståndpunkter i sammanhang där deltagarnas vardagliga roller byts till nya.

Mål och syfte

Målet med framtidsresorna inom eHealth Arena har varit att testa om metoden kan engagera och stärka personal inom vården och omsorgen att reflektera och diskutera framtidens vård och omsorg, allt i syfte att skapa bred delaktighet i förändringsarbete i allmänhet och digitalisering i synnerhet, kort sagt, att artikulera behov och handlingsalternativ grundade i solida yrkeserfarenheter.

Denna rapport ska bidra med två saker, å ena sidan *fungera som instruktion* och beskriva vad en tidsresa är för dem som vill använda metoden, å andra sidan ska den *värdera* hur väl *de genomförda framtidsresorna* lyckades uppnå sina syften:

- Att erbjuda en metod för reflexion, kreativitet och nytänkande.
- Att bidra till en utvecklad framtidsförståelse för större delaktighet i förändringsarbete.

Genomförande

Under våren 2022 har åtta framtidsresor slutförts: fyra inom äldreomsorgen och fyra inom habiliterings- och rehabiliteringsverksamheten i Kalmar län. Framtidsresorna för äldreomsorgen genomfördes fysiskt, resorna för habilitering och rehabilitering digitalt, via Zoom. Deltagarna inom äldreomsorgen var mestadels baspersonal,

chefer och politiker. Deltagarna inom habilitering och rehabilitering baspersonal, chefer och ledare men också patienter och anhöriga.

Hur går en tidsresa till?

Tidsresan är ingen unik metod, det finns besläktade fenomen som teater, rollspel och lajv.³ Därför kan det vara bra att först betona på vilka sätt tidsresorna skiljer sig från dessa. Tidsresor har som regel ett artikulert syfte, de ska självfallet vara roliga och behagliga, men det finns en uttalad ambition om att deltagarna också ska lära sig nya saker, om det förflutna eller om framtiden, om svensk medeltid eller vårdorganisationen om 40 år. Däremot har de ingen på förhand given sensmoral eller budskap som skådespel kan ha.

Tidsresorna är i likhet med teaterpjäser iscensatta, men tidsresan har inget färdigt manus. Ingen vet på förhand vart de är på väg och hur allt kommer att sluta. För resan formas av deltagarnas insatser vid varje givet tillfälle. Det finns inte heller någon publik, varken scen att beskåda eller salong. Alla närvarande är också deltagare – även ledarna för resan – som dock ansvarar för att samtliga inkluderas på ett tillmötesgående och inkännande sätt.

Tidsresor kan planeras och genomföras på skiftande sätt beroende på deltagare och sammanhang. Men lite grovt går det ändå att tala om en fas av (i) *förberedelser*, (ii) en fas av *scenario- och rollkonstruktion*, som följs av (iii) *inbjudan och inramning*, själva (iv) *resan*, och slutligen en (v) *reflexion* för att få med sig erfarenheter och insikter från resan in i organisation och arbetsätt.

(i) *Förberedelser*. De tidsresor som bildar bakgrunden till den här texten har haft en grov övergripande rubrik: digitalisering inom äldreomsorg och habilitering och rehabilitering. Detta inbegriper *förändring* i allmänhet och *teknisk förändring* i synnerhet i form av ett ökat inslag av digitala tjänster och system i yrkesvardagen. Digitaliseringen bidrar till nya och annorlunda förutsättningar för organisationer, för yrkesroller liksom relationer mellan vårdgivare och brukare och anhöriga. Och det är just det här nya tillståndet som motiverar Framtidsresan: den ska låta deltagarna få känna på och leva sig in i förändringar *innan* de har inträffat, och detta för att stimulera till delaktighet i pågående och kommande förändringsarbeten.

Riktningen på Framtidsresan är inte särskilt svår att föreställa sig. Redan idag används exempelvis digitala recept och läkemedelsautomater. Diagnoser kan ställas med hjälp av bildigenkänningsprogram och människor i allmänhet kan läsa sina journaler digitalt, och dessutom jämföra olika vårdtjänster på internet. Så oavsett roll, vårdtagare, profession eller anhörig, har de flesta redan konkreta erfarenheter av mer eller mindre digitaliserade verksamheter.

³ Social simulations in Communication Studies (2021).

Till de genomförda framtidsresorna bifogades en mer övergripande samtidsspaning om hur Sverige ter sig om 40 år beträffande befolkningens storlek och sammansättning, klimatet och miljön, hur ekonomin har utvecklats, sjukvårdens och omsorgens organisering och finansiering och vad detta kan betyda för olika yrken och yrkesroller (se bilaga 1). Så med temat digitalisering som utgångspunkt startar research-arbetet. Detta kan i princip pågå hur länge som helst. Men genom intervjuer med praktiker och forskare och inläsning av aktuella rapporter, prognoser och omvärldsanalyser går det att skaffa sig ett underlag till ett fungerande scenario som ger en rimlig och relevant beskrivning för den geografiska platsen och den specifika verksamheten anno 2062.

Naturligtvis vet ingen idag hur världen ter sig om fyrtio år, varken lokalt eller globalt. Men ska vi göra en framtidsresa, måste vi ändå prognostisera och gissa en del för att skapa någorlunda trovärdiga yttre förutsättningar för scenariot. Ett skisserat större skeende som inramning gör det dessutom lättare för de enskilda deltagarna att sätta sig in i problemen och på egen hand ge gestalt åt rollerna.

(ii) *Scenario- och rollkonstruktion*. Ordet konflikt låter i många öron laddat och negativt. Här ska ordet förstås på ett mera jordnära sätt: som en dramatisk konflikt eller *en motsättning som kräver en lösning*. För någon form av skiljaktighet mellan olika intressen bör finnas i varje scenario, på samma sätt som det finns sådana i verkligheten och snart alla dramaserier och folksagor.

Ibland brukar en dramatisk konflikt beskrivas 'ett *subjekt* som har ett *projekt*'.⁴ Det finns helt enkelt någon eller några aktörer, subjekt, som vill åstadkomma något, har ett projekt, kanske ta sig från en ö, där de hålls fångna, till friheten, eller hitta sin försvunna teddybjörn – eller som i inledningen ovan införa en AI-läkare, Dr. Thulin. Subjektet som driver projektet har sedan både *hjälpare* och *motståndare*. Det går också bygga in andra dimensioner, till exempel vem som är den verkliga *mottagaren* eller gynnas av det som eftersträvas i projektet. Subjekt, hjälpare osv. kan vara en eller flera individer, alltså *grupper* som tilldelats olika roller.

Mot den bakgrunden kan ett scenario med roller och relationer konstrueras. Några deltagare ska vara scenariots subjekt och ha roller som går ut på att få till stånd någon form av förändring. Förändringen behöver varken vara entydigt positiv eller negativ, ofta brukar den vara relativ i så måtto att det finns olika uppfattningar om projektet – ett rondellbygge, ett nytt IT-system eller vegansk mat – bland deltagarna. Andra är i högre eller lägre grad motståndare till projektet eller hjälpare och tilldelas roller därefter. Det kan också som i exemplet i inledningen finnas neutrala aktörer som medlare.

Ett scenario behöver inte vara särskilt komplicerat (se bilaga 2). I det aktuella fallet är det fråga om företagen Exactum och Helping Hand vars ledningar har beslutat sig för att gå samman, och vill att detta ska innebära att respektive företags bästa

⁴ En utförligare beskrivning finns i Gripsrud (2011): *Mediekultur, mediasamhälle* och avsnittet om aktantmodellen s 247 ff.

egenskaper tas tillvara för ett nytt och ännu slagkraftigare företag. Subjektet i den här dramatiska konflikten är alltså två företagsledningar vars projekt består i att få med sig personalen för att skapa det nya och slagkraftigare företaget. Men detta låter sig inte göras utan viss friktion. De två företagen har olika inriktning och kulturer. Och bland medarbetarna liksom anhöriga finns det högst skiftande uppfattningar huruvida sammangåendet är bra eller dåligt och vad god vård och omsorg består i.

För att varje deltagare ska få en ram för sitt agerande skapas individuella rollkort (se bilaga 3). På kortet står ett fiktivt namn, vad rollgestalten sysslar med och vilken uppfattning och position vederbörande har i den formulerade konflikten. Ibland kan rollkortet dessutom ange att det är fråga om en obeslutsam eller påstridig person för att förstärka dramatiken. Deltagarna brukar under tidsresan behålla sin nuvarande ålder och könsidentitet. Rollgestaltningen riktas enbart mot skeendet och den dramatiska konflikten. I andra avseenden behöver deltagarna inte bli några andra än sina vardagliga jag, även om det naturligtvis är tillåtet att tillföra mer till rollen för den som önskar.

För att stärka autenticiteten och hjälpa till med gestaltningen kan rekvisita och kostym användas, mer eller mindre. Ibland handlar det bara om namnskyltar, foldrar, affischer och logotyper, ibland kan det vara mer omfattande (se bilaga 3 och 4).

Rollgestalterna, bortsett från medlarna, tillhör, Exactum eller Helping Hand. Därför beskrivs företagen tämligen detaljerat, se nedan exempel. Observera att ordet rehabilitering är skapat för det här tillfället, ordet existerar inte idag. Medvetet är också valet att tala om kunder i stället för brukare, boende eller patienter:

Exactum, Rätt vård – för dig

Ni arbetar på den svenska grenen av det internationella bolaget Exactum som är branschledande på rehabiliteringsprocesser och teknik samt att mäta och automatisera. Genom flera viktiga satsningar som universiteten har gjort så har ert företag blivit framstående i digital utveckling och ni är teknikdrivande i hela norra Europa. Detta har färgat av sig på de välfärdsföretag som finns i området, som har kommit att skapa grunden för er välfärdsteknik.

Inom rehabilitering så har ni knutit till er ett antal viktiga företag och aktörer som tillsammans hjälper er att skapa den bästa möjliga processen för era kunder. Behandlingarna blir exakta och baserade på vetenskap, målen är lätta att följa upp och tekniken garanterar en rättvis process för alla kunder.

Ni använder ett nät av sensorer och mätverktyg för att följa kundernas nuläge och framsteg. Genom en integrerad process där AI bedömer alla insamlade data så slipper ni de misstag som människor ofta gör i bedömningarna. Vid långvariga kundkontakter så kan ni också installera sensorer i kundens hem, i dess kropp eller genom kroppsinterna sensorer. Alla data analyseras sedan i ett AI center som finns på hemliga plats i regionen, för att ge den absolut bästa processen för kunderna.

Helping Hand är ett annat företag inom samma sektor men med en annorlunda inriktning:

Helping Hand – privat företag med säte i Jönköping

Er profil är mänskliga möten. Hos er får behovspersonen en personlig coach som är matchad utifrån personlighetsprofil och DigiLiv-data. Allt stöd och hjälp sköts via coachen som i sin tur har kontakten bakåt med övrig profession.

Affärsidén har växt fram ur den svenska ensamheten som är det största hotet inom sjukvård och för personer med funktionsnedsättningar. Sjukdom och skador isolerar människor och kan skapa ensamhet, så samma sätt som ensamhet leder till sjukdom och skador.

Affärsmodellen bygger på att man tidigt planerar sin framtid. Här kan man placera sina sjukförsäkringspengar och pensionspengar för att säkra sin framtid och framtida behov. Helping Hand har en stor välutbildad personalstab med olika specialinriktningar och profiler. Ni kan erbjuda den bästa personliga vården med tyngdpunkt på mänsklig nära kontakt. Ni menar att all trygghet bygger på mänskliga och personliga kontakter. Inget kan ersätta närkontakt och en mänsklig hand.

Vi arbetar ofta hemma hos behovspersonerna men erbjuder också par- och grupp-boenden. Gruppboenden har all inclusive med en personlig coach som sköter/servar flera personer i ett gruppboende. Allt sköts via coachen, tvätt, städ, matlagning, trädgårdsskötsel, personlig träning och personliga inköp.

Exactum är teknikdrivet och tror starkt på mätning och automatiseringens möjligheter. Även Helping Hand utnyttjar digital teknik, men i ett annat syfte: för att skapa rätt sorts mänskliga relationer. Går det att sammanföra dessa två ganska olikartade organisationer och intentioner och få ett övertygande slutresultat som ger god vård och nöjda patienter? Ungefär detta är den övergripande frågan och konflikten för scenariot, vars utveckling alltså drivs av deltagarna som tilldelats olika roller och positioner genom rollkorten. Rollkorten kan se ut så här (se fler i bilaga 5):

Deltagare 1 – Dora Kahn (fiktivt namn): AI-samordnare, Exactum

Du har en bakgrund att arbeta utomlands. Stora delar av ditt arbetsliv har du arbetat i Indien där man har kommit långt inom forskning som rör artificiell intelligens. Ni har redan börjat implementera en del AI på arbetsplatsen, främst inom bedömning och diagnostik. Nästa steg skulle vara behandling och uppföljning, så är vi nästan framme vid en komplett AI-läkare. Du vet att det redan finns AI-läkare i världen, hur spännande är inte det? AI är framtiden. Du tvivlar inte.

Tidigare har du arbetat med AI genom underhållning och välbefinnande. Det har länge funnits personliga programledare och hallåor som gör att tv-tittandet känns mer personligt. Samma sak inom friskvård och rörelseaktiviteter. Men det stora steget framåt skulle ju vara en medicinsk AI, en helt digital läkare. Visst kommer en del bli skeptiska. Både kunder och dina kollegor, men du måste visa för dom hur bra det kan bli.

Yrket som Dora Kahn har är påhittat, tidsresans konstruktörer vet inte om ett sådant finns idag, men det kanske finns om 40 år? På rollkortet beskrivs Dora Kahns bakgrund och särskilda kompetens, men också hennes inställning till digitalisering och vilken position hon kommer att ha i konflikten. Ett rollkort brukar vara kortfattat; vanligtvis räcker det med att några enkla detaljer anges för att deltagarna

ska se hur rollen med lite tillförd fantasi ska kunna ta form och ges karaktär och konkretion.

(iii) *Inbjudan och inramning.* Deltagarna bör få förhandsinformation i form av underlaget (bilaga 1) och rollkort, gärna sju till tio dagar i förväg. De ska naturligtvis också tidigt få kännedom om vad en framtidsresa är och inte är, och mera konkret vad som gäller vid just det här tillfället. Det händer att en del individer på förhand uppfattar resan som utmanande och oroar sig för att den ska kännas obehaglig. Det kan finnas skäl att på olika sätt försöka tona ner detta, och t.ex. lyfta fram frivilligheten, att engagemangsgraden går att påverka, alla behöver inte gå ”all in”, och att det inte finns någon publik.

(iv) *Resan.* När deltagarna har fått bakgrundsbeskrivning, scenario och rollkort distribuerade kan resan börja någon vecka senare. Vanligtvis samlas alla på en fysisk plats i ungefär tre timmar. Resorna går också att arrangera digitalt med hjälp av videokonferenstjänst, men förberedelserna skiljer sig inte åt nämnvärt. Dock är det alltid centralt att i förväg försäkra sig om att samtliga har tillgång till och vet hur att använda den valda videokonferenstjänsten.

Ledarna, vanligtvis två, hälsar välkomna och berättar i grova drag om vad som ska ske, och bjuder in till en presentationsrunda där alla kort får berätta om vilka de är i verkliga livet och yrkesvardagen. Ledarna tar därefter åter över och rekapitulerar de yttre dragen för tidsresan och dess syfte – hela tiden med en öppenhet för frågor – och fortsätter med att berätta lite fylligare om samtidsspaningen samt scenariot och resan som snart ska realiseras.

I nästa steg får deltagarna rekvisitan, ibland bara en namnskylt, som ska användas. Därefter följer ett viktigt moment: *det görs en klar markering att snart övergår sammankomsten till själva resan och den fiktiva världen.* Deltagarna ombeds nu sluta ögonen, digitalt stänger man av kameran, och får höra av en ledare att vi snart befinner oss 40 år fram i tiden med nya roller och identiteter. När alla öppnar ögonen, tar ledarna initiativet genom att vara i sina respektive roller, ungefär så här:

– *Vad trevligt att så många kunde komma hit idag, nu när vi ska lära känna varandra och diskutera vad vi kan åstadkomma tillsammans. Välkomna alla från Exactum och välkomna Helping Hand. Jag heter ... osv.*

Ledarna sätter tonen och visar vägen och hjälper deltagarna att ta sig över tröskeln till de nya rollerna. Efter en stund görs, inkluderat i detta scenario en ny presentationsrunda där deltagarna talar utifrån rollkortet de fått. Det kan låta så här:

– *Jag heter Liam Costas och är service-coach på helping hand ...*

Rollkortet anger bara närmevärden, det står varje individ fritt att bygga på och utveckla dem efter behov. Egna initiativ brukar vara positiva och sätta fart på dramat. De som däremot föredrar att vara mer tillbakadragna i rollen, kan vara det och ändå bidra till dynamiken. Variation är som regel av godo.

Ett sätt att stärka dramat är att först samla, i det här exemplet, de anställda i respektive företag i olika grupper och låta dem under kanske 20 minuter bilda en gemenskap genom att prata ihop sig om vilka styrkor deras företag har, och hur de ska agera när fusionen snart ska behandlas och förhandlas. Detta har visat sig vara särskilt fördelaktigt när resan sker digitalt. När alla inte kan befinna sig på samma fysiska plats, kan viss kompensation behövas för de informationsförluster som medierad kommunikation alltid innebär: vi hör och ser totalt sett mindre.

I exemplet blandades därefter individerna från de två företagen i mindre grupper så att den dramatiska konflikten kan realiseras och utvecklas. Det kan låta så här när en grupp ska komma i gång. Ledaren:

– Två företag ska slås samman, vad anser ni om era respektive styrkor? Ska vi börja med dig, Mio, som är ekonomichef på Exactum. Vilka är era framgångsfaktorer, vad kan ni bidra med här?

Med fördel väljer ledaren en roll med tydliga åsikter som kommer att möta visst motstånd hos Helping Hand.

– Tack för det, Mio, mycket intressant. Sicci, du som läkare, vad vill du säga om Helping Hand och era idéer om god vård och omsorg? Skiljer de sig?

Ledaren får gärna ha ytterligare frågor förberedda, men kan också passa på att se om det är någon som spontant vill ha ordet och säga sin mening. Att så är fallet är nog mera regel än undantag. Men ibland går diskussionerna lättare än andra gånger. Det krävs stort fokus på diskussionerna, vad deltagarna säger, och närvaro för att hålla samtalen vid liv och leda dem framåt. I nästa steg kan ledarna låta grupperna bilda ett storforum och för att få ännu fler tankar och idéer att komma till uttryck och brytas mot varandra.

Om sammankomsten totalt sett börjar närma sig två timmar, finns det anledning att runda av och sätta punkt. Ingen vet på förhand exakt var och hur punkten ska sättas – här får ledarna helt enkelt improvisera och konkludera vad som sagts. Därefter kan det vara lämpligt att bryta fiktionen och återigen be deltagarna sluta ögonen och i tanken återgå till vår igenkännliga vardag och samtid – som sedan gärna får börja med en kaffepaus på tio femton minuter. På samma sätt som när resan startade så stödjer en ledare återgången tillbaka i tid med väl valda ord.

(v) *Reflexion*. Efterspelet till resan är obligatoriskt; deltagarna ska en efter en och var för sig få uttrycka sina erfarenheter och tankar om vad de nyss varit med om. Detta behöver styras så att alla ges den tid de behöver. Reflexionerna kan handla om metoden som sådan, själva tidsresan, om den egna rollgestalten, om nya kunskaper eller insikter om digitalisering eller om fusioner – egentligen vad som helst som aktualiserats hos deltagarna. Är förarbetet och scenariot ordentligt gjort, och resan fått hygglig intensitet, brukar diskussionen efteråt präglas av både mångsidighet och vitalitet.

Med detta brukar resan klinga av på ett naturligt sätt, det är dags för ledarna att initiera ett farväl där deltagarna säger hejdå till varandra. Tidsresan är ett work-in-progress, deltagarnas reflexioner beaktas när nästa resa ska utformas.

Sammanfattande utvärdering

De avslutande reflexionerna under en framtidsresa ger en fingervisning i vilken mån tidsresorna uppnått önskat syfte, dvs. ge möjlighet till reflexion och nytänkande, bidra till en utvecklade framtidsförståelse och inspirera till en högre grad av delaktighet i kommande förändringsarbeten för deltagarna.

Tankar och reflektioner från deltagarna har antecknats och samlats in, från reflexionsfasen vid framtidsresorna, genom att deltagarna inom habilitering- och rehabiliteringsprojektet har besvarat en enklare enkät med öppna frågor, genom de representanter som arbetat med Framtidsresan inom ”Framtidens habilitering och rehabilitering är Nära” och från två deltagande chefer inom Region Kalmar län och kommun som i en podd inom eHealth Arena uttryckte sina tankar om hur de upplevde det att delta i Framtidsresa. Ur dessa tankar och reflektioner redovisas nedan ett urval.

Oavsett form, muntlig eller skriftlig, är resultaten tämligen likartade. De flesta uttrycker sig uppskattande. En estimering av relationen mellan positiva och negativa svar är att ungefär en av tio, möjligen två, ställer sig tveksam till Framtidsresan, medan övriga, åtta eller nio av tio, är positivt inställda.

Tittar vi närmare på insamlade tankar och reflektioner finner vi att typiska uppskattande uttryck är *jättekul, lärorikt, intressant, spännande, roligt, givande, utmanande – gav ett sug för mer*. Det framhålls särskilt att tidsresan ger tillfälle att tänka i nya banor: *lite utanför ramarna, i ovana [oprövade] roller, utanför boxen och hitta nya arbetssätt*. Tidsresan anses vidare bidra till att ge nya och oväntade perspektiv på det vardagliga arbetet, bortom rutiner och etablerade former. Deltagarna upptäcker också genom rolltagandet nya sidor från andra aktörer, till exempel anhöriga, om deras situation och uppfattning om verksamheten. Det finns vidare synpunkter på hur tidsresan hade kunnat utformas mera ändamålsenligt: *jag hade önskat tydligare instruktioner*, skriver en deltagare.

Deltagare som är mer negativt inställda säger sig inte vara riktigt bekväma med formen: rollspelet. Tidsresor har onekligen inslag av lek och förställning, och alla uppskattar inte detta: *Konstigt och obekvämt*, skriver en person, en annan: *onödigt, inte min grej – alls*. Somliga är skeptiska till värdet av insatsen, och anser att den var blygsam eller kan summeras till *inget*. Den är knappast värt sina kostnader, skriver en person: *när man lägger ihop tiden som läggs ner i förhållande till ”outcome”*. I ett fall artikuleras en genomgripande skepsis: *Hade känslan av att syftet var luddigt och det var ju liksom redan klart vad vi skulle komma fram till*.

Invändningarna till trots, till övervägande del är erfarenheterna av deltagandet i Framtidsresan positiva och anses på olika sätt framåtsyftande. Nedan återges åtta

olika men typiska svar av lika många individer som deltog via projektet ”Framtidens habilitering och rehabilitering är Nära” och som besvarade enkätfrågan: Hur kan vi använda erfarenheterna från Framtidsresan i utvecklingen av framtidens habilitering och rehabilitering?

Vi behöver tänka annorlunda. Är formade av hur det varit och hur våra organisationer är utformade. Vad kan vi göra annorlunda? Hur kan vi bryta mönster?

Bra att diskutera om hur vi vill ha det och hur vi INTE vill ha det.

Att våga lämna det som är vant och se andra möjligheter.

Regelbundna avstämningar, var är vi nu-hit vill vi nå. Vad var bra i det gamla som vi vill ta med i det nya?

Digitalisering är superbra men vi måste också diskutera för vem/vilka och huret.

Kanske inte heller glömma bort att med ökad digitalisering kanske annan kompetensutveckling behövs?

Att anpassa vården utifrån målgruppen. När min generation är äldre och är i behov av vård kommer det se annorlunda ut jämfört med dagens gamla.

Att tänka framåt för att göra en bra planering är ju alltid svårt men bra att göra det tillsammans.

Representanterna från Linnéuniversitetet, Läns museet i Kalmar län och arbetsgruppen inom projektet ”Framtidens habilitering och rehabilitering är Nära” uttrycker i diskussioner inom sina grupper att man upplever vinst genom att Framtidsresan utmanar deltagarna att *tänka nytt, att våga lyfta blicken* och att få annat perspektiv. Att antalet år framåt (40 år) *utmanar ens fantasi och frigör sig från hur det är nu* och att de uttrycker att Framtidsresan sätter deltagarna i ett nytt och *tryggt* sammanhang med nya personer och nya perspektiv vilket skapar nya tankar, nya resonemang och idéer.

Diskussion

Futures literacy, som enklast kan översättas till framtidsförståelse är ett begrepp som skapats för att synliggöra människors sätt att föreställa sig framtiden.⁵ Om vi tänker oss en individ som säger att ’det blir som det blir’ eller att ’framtiden vet man inget om’ så har vederbörande givetvis vissa poänger, men föreställningshorisonten och framtidsförståelsen kan ändå sägas vara ganska summarisk och inte särskilt handlingsorienterad. Om vi å andra sidan tänker oss en individ som framför sig ser olika möjliga förändringslinjer, med risker och möjligheter, och med olika tänkbara utfall – samt idéer om hur framtiden aktivt kan formas – har denna en jämförelsevis

⁵ Jfr Miller (2007) Futures literacy: A hybrid strategic scenario method.

större tankerepertoar, dvs. en högre grad av framtidsförståelse eller futures literacy. Framtidsresan är en metod som kan initiera tillkomst av liknande tankar.

När deltagarna ombeds fundera och reflektera efter att ha deltagit i en Framtidsresa, artikuleras många brännande och framåtsyftande frågor. De flesta människor funderar och utvärderar fortgående sin yrkesvardag på olika sätt. Vi kan dock inte påstå att de tankar som kommit till uttryck inte skulle ha formulerats tidsresan förutan men flera deltagare har nämnt just möjligheten att få *lyfta blicken* och att få ha en diskussion om det som de annars inte har, att det har varit positivt. I den nämnda Framtidsresan med Dr Thulin kom det till exempel fram tydligt behov av flera deltagare att de inte vill att en AI-doktor, utan empati och känslor, skulle styra vad en äldre individ med behov av stöd kan och får göra. Detta oavsett hur duktig denna AI-doktor är på att diagnostisera och bedöma vad att göra för att få ett liv med bibehållen hälsa. Som nämndes av en deltagare – *jag tar med mig att vi fortsatt är människor och att det finns gränser för det mänskliga behovet.*

Vi kan konstatera att deltagarna genom deltagande i Framtidsresa har fått prova roller och ställningstaganden som de inte har till vardags, och har dessutom ingått i nya konstellationer av personer och professioner som annars mycket sällan ges möjlighet. Inte i någon av Framtidsresorna har alla varit bekanta för varandra sedan tidigare. Så under alla förhållanden erbjuder Framtidsresorna ett nytt sammanhang och en annorlunda form för diskussion, där samverkan och dialog över gränser (huvudmanna-, organisations-, profession-) och nivåer suddas ut i ett tryggt rum. Framtidsresan kan ses som en simulering av att framtiden är formbar och att vi alla är delaktiga i att forma den.

I det dagliga arbetslivet är vi ofta fullt upptagna med att lösa det mest näraliggande. Även planeringsmöten och liknande aktiviteter tenderar att ha korta tidsperspektiv och hålla sig inom de ramar som befintlig verksamhet sätter. Ett tydligt resultat från Framtidsresorna är att de framhålls som tillfällen för en något vidare diskussion än brukligt, vilket också andemeningen i ett citat ovan indikerar: *Att våga lämna det som är vant och tänka annorlunda.* Respondenterna talar dessutom om *vi*, alltså *alla* som arbetar i verksamheten som *tillsammans* ska forma framtiden, och ska detta bli bra behövs idéer om mål, medel och riktning: *för vem/vilka och huret.* Också vikten av att ta avstamp i det befintliga, det som sker idag betonas – *Regelbundna avstämningar, var är vi nu-hit vill vi nå. Vad var bra i det gamla som vi vill ta med i det nya?* – liksom funderingar på kunskapsluckor: *Kanske inte heller glömma bort att med ökad digitalisering kanske annan kompetensutveckling behövs?*

De långsiktiga effekterna av Framtidsresor kan vi här inte sia om. En cirka tre timmar lång aktivitet av en än så engagerad grupp på ett femtontal personer kan sannolikt inte omgestalta framtiden. Men vår förhoppning är att deltagarna har tagit med sig ökad framtidsförståelse och ett ökat intresse för delaktighet i förändringsarbeten.

Bilaga 1

Sverige 2062

Demografi

2004 hade Sverige nio miljoner invånare, 2017 10 miljoner. Ökningen berodde till största delen på ökad invandring. Befolkningen nådde 11 miljoner år 2024, 12 miljoner år 2040 och knappt 13 miljoner 2062.

År 2014 var medellivslängden 84 år för kvinnor och drygt 80 år för män. För varje decennium har medellivslängden ökat med ca 1,1 år för kvinnor och 1,4 år för män. 2068 är medellivslängden 90 år för kvinnor och 87 år för män.

Gör vi en utblick beträffande världen så ökade folkmängden från ca 7,2 miljarder i början av 2000-talet till 9,6 miljarder i mitten av 2000-talet. En stor del av denna ökning skedde i Afrika som mer än fördubblade sin folkmängd, från 1,1 miljarder till 2,4 miljarder 2050. 2062 har folkmängden nästan passerat 10 miljarder.

Europas befolkning har hållits uppe under 2000-talet, dels genom ökad levnadslängd, dels på grund av att människor flyttade till Europa från andra delar av världen fram till 2040-talet. Detta gjorde att Europas befolkning endast minskade marginellt fram till år 2050. Efter 2050 har minskningstakten ökat alltmer.

De länder som minskat mest de senaste 50 åren ligger i östra Europa, ex. Bulgarien, Moldavien, Serbien, Ukraina och Vitryssland, länder som reducerat sin befolkning med 15-20%. Men befolkningsminskningen påverkar hela Europa. Inte heller Ryssland och Kina ökar sin befolkning.

Klimat och miljö

Medeltemperaturen i södra Sverige har på 40 år ökat med 1,5 grader. Det är, som vi vet, ovanligt med snötäcke i södra och mellersta Sverige. Temperaturzoner har flyttat norrut. Vegetationsperiodens längd har på 40 år ökat med mellan en och två månader i hela landet, längst i söder uppemot tre månader.

Det har varit en generell nederbördsökning i hela landet under 40 år. Även antalet tillfällen med intensiv nederbörd har ökat. I fjälltrakterna har nederbörden ökat med uppemot 25 procent. Det betyder ett stort tillskott av vatten i ett nederbördsrikt område. Översvämningar är vanliga längs våra större vattendrag men de flesta samhällen har anpassat sig. Vattennivåerna är generellt 1,5 meter högre i södra Sverige och vid stormar 2,5 -3 meter högre än för 40 år sen. Kuststäder har haft stora utmaningar och flera städers kustnära stadsdelar har blivit väldigt nedgångna och oattraktiva.

Ekonomi

Riksbanken meddelade på 2020-talet att Sveriges fysiska valuta skulle avvecklas och ersättas med den E-Krona som lanserades ett par år senare. Detta har minskat klimatpåverkan men också gett nya möjligheter för staten att motarbeta korruption och svartarbete. Som en motreaktion till detta har bytesekonomi blivit ett utbrett fenomen, främst av politiska anledningar men också som ett reellt alternativ på de platser där teknikens begränsningar omöjliggör handel med E-Krona.

Ekonomiska centra har utvecklats vid alla universitetsstäder samt Stockholm, Göteborg och Malmö. I resten av landet har urbaniseringen och avfolkningen ökat i en accelererande takt de senaste 40 åren. Detta, i kombination med ökad automatisering, har gjort att välfärden gått att upprätthålla, men att ytterst få människor idag bor på landsbygden.

Sverige var ett av de länder som lyckades ställa om, från en ekonomi inriktad på konsumtion och fossila bränslen till hållbara lösningar för såväl produktion, konsumtion och energiförsörjning. De länder som ännu inte lyckats i omställningen upplever idag svåra levnadsvillkor med såväl energibrist som ekonomiska och politiska sanktioner från andra länder. Sveriges nya starka exportmarknad består av hållbara energilösningar baserad på skogsråvara och digitala lösningar, vilket resulterade i en andra omgång rekordår på 2040-talet då ekonomin blomstrade.

Den cirkulära ekonomin har blivit rådande. Normen är idag delat ägande för till exempel bilpooler och andelslägenheter, allt från skruvmejslar till datorer leasas, kläder och mat ingår i ett cirkulärt kretslopp. Detta har gjort att utrymmet för lågkvalitativa varor har sjunkit, tydligast märktes detta under det sena 2030-talet då flera av städernas externa köpcentra gick i konkurs och ersattes med distributionscentraler för leasade varor.

För att upprätthålla välfärden i landet när befolkningen blir både större och äldre har fler människor kommit i arbete. Tack vare automatisering har flera av de tyngsta jobben blivit mer lättskötta, vilket innebär att människor inom vård och omsorg är fler och arbetar längre. Antalet förtidspensionärer och långtidssjukskrivna har minskat som en följd av mer individualiserad sjukvård och effektivare läkemedel. Däremot är det problem med att den sista sjukdomstiden i livet har blivit allt längre. Människor kan leva med sin demens i många, många år. Detta är dock ett övergående problem eftersom de gener som påverkar demenssjukdomar är identifierade och kan hanteras på fosterstadium. Demenssjukdomar kommer alltså utrotas i sinom tid.

Sverige 2062

Sverige är ett mindre homogent samhälle än runt millennieskiftet, mångfald är en självklarhet och de globala kontakterna är omfattande. Individens önskemål har stark genomslagskraft och individens varumärke är viktigt

Det har inte varit något krig i närmiljön de senaste 40 åren, men flera krig/konflikter i andra områden av världen.

Sverige är ett extremt samhälle när det gäller synen på det mesta, men kanske håller det på att förändras när nu andra länder har en högre tillväxt och levnadsstandard. Under många år fungerade det svenska samhället väl. Sveriges sågs som ett föregångsland i världen och framför allt ansåg vi det själva. Inflyttningen från andra länder gav arbetskraft. Nya högtider och kreativt umgänge var positivt. Och varje människa verkade kunna få precis det som den ville. Både klimatförändringarna och de sociala problemen på 2020- och 2030-talen verkade Sverige klara på ett bra sätt. Vi vände det till och med till något positivt. Vegetationsperiodens ökade längd gav ökade skördar. När vädret blev varmare kom allt fler turister till landet. Folk flydde hettan vid Medelhavet och i norra Afrika. Först flydde turisterna men sedan kom även klimatflyktingarna. De senaste åren har norra Europa sett en stor invandring från södra Frankrike, Italien och forna Grekland.

Välfärdssamhället 2062

Det är svårt att säga hur en förändring sker. Ofta är det små, enskilda steg som tillsammans skapar helt nya förutsättningar. Men om man idag, år 2062, lyssnar på de som började jobba inom vården under tidigt 2000-tal så förstår man att saker har ändrat. Då levde vi över våra tillgångar. Den ständiga konsumtionen och tillgången till billiga, fossila energiformer hade skapat ett samhälle som inte var hållbart. Då levde människor i en lyx där alla skulle få allt. Men också där du som var i behov av vård inte fick välja själv, ironiskt nog. I takt med att det ohållbara samhället började monteras ner så minskades också tillgången till vård, vi hade inte råd, på en planetär nivå. Alla har rätt till rätt vård, men det är inte samma vård för alla.

Detta, i kombination med den starka individualismen, har skapat helt nya förutsättningar för vård. År 2062 är olika typer av företag den absolut dominerande formen av vårdorganisation. De fyra regionerna i landet arbetar främst med upphandling av vårdtjänster och kvalitetssäkring av dessa.

Individualismen och digital teknik har också skapat helt nya förutsättningar för rehabilitering. Så till den milda grad att gränsen mellan 1900-talets uppdelning mellan habilitering och rehabilitering blev helt oviktig. Därför infördes samlingsbegreppet rehabilitering på 2030-talet. Den som är i behov av rehabilitering har idag mycket större möjlighet att välja insatser och sådant som alls inte sågs som vård i början av milleniet har visat sig ha väldigt goda effekter på hälsan. Det började med skogsbad under 2020-talet, något som många fnös åt. Men i takt med bättre möjligheter att mäta kroppens signaler så visade det sig hur väl den typen av individuella upplevelser skapade förutsättningar för återhämtning.

DigiLiv

När digitaliseringen slog igenom på allvar så visade det sig hur viktig individers persondata var. Under det tidiga 2000-talet så var det ett fåtal stora företag som hanterade miljarder människors data på ett väldigt primitivt sätt, främst för att sälja

reklamplatser. I takt med att tiden gick så fick dessa bolag mer makt och lyckades även få tillgång till bankinformation och stora mängder data i offentliga databaser. Allt för att erbjuda bättre tjänster till sina kunder. Men under 2030-talets stora Meta-skandal gjordes enorma mängder personinformation tillgänglig online genom en läcka, något som fick förödande konsekvenser i flera länder. Som ett svar på detta införde Sverige DigiLiv. Med detta system är det du som individ som äger all din data. Allt från journaler, räkningar och betyg, till kvitton, bankinformation och information om var du befunnit dig. Det är sedan du som styr vem som får tillgång till denna information. Detta har skapat ett sömlöst samhälle där varje organisation och företag får tillgång till precis den informationen om behöver, om du bara tillåter.

Förebyggande genetisk vård

2020-talets stora genombrott med CRISPR/CAS9, den så kallade gensaxen har gjort att flera medfödda sjukdomar och genetiska skador kan identifieras och åtgärdas redan på fosterstadiet. Troligen föddes den sista som kommer utveckla Alzheimers någon gång på 2030-talet, sedan dess har den kunnat förhindras. Åtminstone i Sverige, tekniken är dyr, men lönar sig på en samhällsnivå. Samma sak gäller de flesta andra genetiska sjukdomar. Detta gör att resurserna istället kan riktas till personer som råkar ut för sjukdom eller skada senare i livet. Visst finns det föräldrar som väljer att behålla barn med genetiska sjukdomar och det är ju inget förbjudet. Tvärtom så finns det många bra företag som arbetar med denna typ av rehabilitering idag, även om det är förknippat med en hög kostnad.

Automatisering och digitalisering

Tack vare DigiLiv finns idag möjligheter för att mäta precis allt. De stora mängderna data analyseras idag av stora AI-center som finns på flera platser i världen. Dessa kan jämföra data från miljarder liknande fall inom loppet av sekunder och ge en korrekt bedömning, långt mycket säkrare än en mänsklig bedömning. Idag är det inte längre tekniken som är hindret, utan etiken och människors inställning till tekniken. En del är väldigt skeptiska och vill ha en fysisk vårdpersonal som vårdkontakt men de flesta ser ändå datainsamlingen som något fullt naturligt. Det har börjat experimenteras med inopererade sensorer de senaste åren, men det ses fortfarande som lite kontroversiellt även om det ger överlägsna data.

Bilaga 2

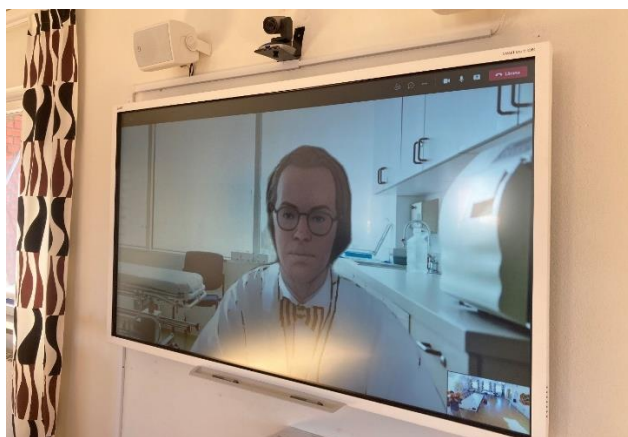
Scenario

Tidigare under året introducerades Dr Thulin i företaget HemFrisk. Detta presenterades som en helt ny lösning som skulle hjälpa alla anställda och kunder att till en bättre vardag och bättre vård. Dr Thulin är Sveriges första AI-läkare, alltså en helt digital läkare som med hjälp av sensorer i kundernas hem och tillgång till miljoner patientjournaler kan ställa diagnoser och ge förslag på behandling helt utan mänsklig inblandning. Dr Thulin finns tillgänglig dygnet runt i datorer, telefoner, armbandsur och andra digitala enheter.

Sedan Dr Thulin introducerades in HemFrisk så har väl resultaten varit lite varierande. Efter en ganska lång inlärnings- och inkörningsperiod så verkar ändå de flesta anställda ha accepterat sin nya kollega. Även om det alltid går att få tag på läkaren och arbetet har blivit smidigare när det kommer till det medicinska konsultationer så känner sig en del av de anställda lite osäkra på helheten. Däremot har hälsotalen blivit bättre i förhållande till ekonomin.

Ett av de största problemen är att Dr Thulin ibland, eller väldigt ofta, tar beslut helt baserat på fakta. Det är ju läkarens jobb förstås, men det har ibland gjorts att läkarens vilja har gått före kundens egen vilja, även i småsaker. Visst är det så att alkohol är skadligt för kroppen, men att förbjuda ett glas vin till maten har upplevts som väldigt överdrivet av vissa kunder. Fast det är ju för deras eget bästa.

Nu har detta gått så långt att anhörigföreningen har kallat till samrådsmöte angående Dr Thulin. Med på mötet är anhöriga och företagsrepresentanter från både HemFrisk och Digital Care Innovation. De anhöriga verkar inte speciellt glada, men tillsammans ska de nog hitta en smidig lösning och en gemensam väg framåt.

Dr. Thulin under lanseringsmötet

Bilaga 3

HemFrisk – För Dig, med Dig, hos Dig.

HemFrisk grundades 2041 i Västergötland och är ett privat vårdbolag med fokus på vård i hemmet. Med HemFrisks tjänster skapas möjligheter för personer att bo kvar i hemmet, i en familjär miljö med nära och nära trots ett ökat vårdbehov. Företaget arbetar främst med avancerad vård i hemmet där sensorer övervakar och ger bästa möjliga underlag för välmående. Sensorerna används både i hemmet och kroppsnära och övervakar alla hälsovärden, så som blodtryck, blodfetter, hormonnivåer, fysisk aktivitet dygnet runt. Dessa sammanställs sedan till listor som ligger till grund för era beslut om måltider, läkemedel, aktiviteter och liknande. HemFrisk har också en egen anläggning, BoFrisk där en del kunder väljer att bo i bekväma minihus med många gemensamma anläggningar så som restaurang, trädgårdar, gym, frisör, fotvård och allt annat som kan behövas.

Ett stort fokus ligger på en familjär stämning i arbetsgruppen och ut mot kund, där det är viktigt att kunden inte ska känna att den vårdas, utan att den har vänner som ser till att den mår bra. Företaget är relativt tekniktungt och försöker gärna använda ny teknik när det är möjligt. Det finns också många specialisttjänster som företaget profilerar sig med.

Personalen är till stor del frivilliganställd medan ett fåtal personer med samordnansvar är fast anställda av företaget. Att vara frivilliganställd innebär att du själv meddelar när du kan arbeta och blir behovsanställd när företaget lägger schema. Detta kallades under 2020-talet gig-anställning och har kommit att bli den mest utbredda anställningsformen år 2062. Detta gör att sammanhållningen mellan kollegorna ser annorlunda ut jämfört med för ett par decennier sedan, men överlag är alla nöjda med formen. Som frivilliganställd i HemFrisk har du också möjlighet att köpa andelar i företaget. Går det bra för företaget så går det bra för dig. Detsamma gäller för kunder och anhöriga.

HemFrisk är en avknoppning från företaget TellMeMore, som på 2030-talet var först med att erbjuda digitala livsberättelser, där offentliga register, sociala medier och nyheter online dammsöks för att skapa en digital livsberättelse. Dessa kunde i många fall bli alldeles för detaljerade och lyfta fram sidor av personen som inte skulle lyftas fram. Idén med att dammsuga nätet efter personuppgifter finns kvar och det är vanligt att en digital livsberättelse ligger till grund för den personliga relationen som finns mellan personal och kund.

Bilaga 4

EXACTUM

Bilaga 5

Abdela Hussein- Marknadschef Exactum

Med din bakgrund inom hälsoekonomi och vårdvetenskap så förstår du att ett högt digitaliserat samhälle, med integrerad och väl avpassad teknik är det enda sättet att uppnå ert motto: ”Rätt vård – För dig”. Med rätt kontakter och rätt vilja har ditt företag skapat ett nätverk av företag, forskningsinstitut och aktörer som alla hjälps åt att skapa den mest integrerade och kraftfulla vårdkedjan någonsin. Regioner som anlitar era tjänster har kunnat visa på kraftigt stigande hälsodata samtidigt som personalkostnader har kunnat hållas kvar på en normalnivå eller rent av minskas.

Förutom att ge en säker och effektiv rehabiliteringsprocess så är det faktiskt så att fler kunder inte höjer era kostnader nämnvärt, speciellt inte om man ser till att den mängden hälsodata som en region skulle innebära bidrar till ännu bättre bedömningar för era kunder. En win-win som inte varit möjligt tidigare.

Det finns en del strömningar som anser att er affärsidé bidrar till en opersonlig rehabiliteringsprocess, där ingen hänsyn tas till kundens egna önskemål, men du ser inte det som något större hot mot er marknadsidé.

Agnes Hurtig- Digitalcoach Exactum

Hur hanterar du ditt uppkopplade liv i samband med olycka eller sjukdom? För visst kan det vara svårt att hantera relationen till alla digitala vänner och platser när livet plötsligt vänds upp och ner. Du stöttar kunder i att hitta tillbaka till sitt digitala liv i samband med en rehabiliteringsprocess. Hur skapar man nytt innehåll med sina nya förutsättningar? Hur kan ditt nya fysiska liv bli grogrunden för ett nytt digitalt liv?

Idag är det många människor som har sina liv mer online än i den fysiska världen. Detta har rehabiliteringen länge missat och istället fokuserat allt för mycket på den fysiska världen. Genom hembesök kan du coacha kunder i hur de ska leva sina digitala liv fullt ut, utan att bli hindrade av den fysiska världen. Som exempel på hur bra din verksamhet fungerar så har du kunder som lever sina liv fullt ut i en VR-miljö, utan att hindras av den fysiska världens gränser. Och även om du ser att hälsotalen går upp med VR-terapi så har du någon gnagande känsla av att ni saknar något, kanske det mänskliga? Det äkta?

Mio Lagerblaad- Ekonomichef Exactum

Du sköter all ekonomi på företaget Exactum och idag deltar du för att stötta marknadschefen Abdel Hussein. Alla prognoser pekar på att ekonomin går som tåget och du har lite svårt att se hur ett sammangående med ett annat företag, Helping Hand ska göra saker ännu bättre. I detta läge är det viktigt att identifiera

vilken konkurrensfördel gentemot andra företag och potentiella kunder som detta sammangående ger.

Eftersom många i personalen är andelsägare så tas detta nog emot med blandade känslor. En del är oroliga över vad detta innebär i praktiken, andra ser ekonomiska fördelar. Kommer någon få sparken? Det är inte ditt jobb att avgöra det, men personal kostar. Så är det ju. Och Helping Hand har väldigt mycket personal.

Dora Kahn- Samordnare AI-relationer Exactum

Du har en bakgrund att arbeta utomlands. Stora delar av ditt arbetsliv har du arbetat i Indien där man har kommit långt inom forskning som rör artificiell intelligens. Ni har redan börjat implementera en del AI på arbetsplatsen, främst inom bedömning och diagnostik. Nästa steg skulle vara behandling och uppföljning, så är vi nästan framme vid en komplett AI-läkare. Du vet att det redan finns AI-läkare i världen, hur spännande är inte det? AI är framtiden. Du tvivlar inte.

Tidigare har du arbetat med AI genom underhållning och välbefinnande. Det har länge funnits personliga programledare och hallåor som gör att tv-tittandet känns mer personligt. Samma sak inom friskvård och rörelseaktiviteter. Men det stora steget framåt skulle ju vara en medicinsk AI, en helt digital läkare. Visst kommer en del bli skeptiska. Både kunder och dina kollegor, men du måste visa för dom hur bra det kan bli.

Kamber Nilsson- Anhörigkoordinator Exactum

Du har en viktig position. Du är länken mellan kund och anhörig. I flera rehabiliteringsprocesser finns det anhöriga närvarande som också påverkas av personens tillstånd oavsett om det är ett resultat av sjukdom eller olycka. Det kan handla om att introducera de anhöriga till era sensorer, arbeta med VR-upplevelser för att kunden och dess anhöriga ska kunna träffas en digital miljö där förutsättningarna är annorlunda.

Även ditt företag Exactum har infört en tjänst som anhörigkoordinator så skulle det behövas mer. Du ser hur viktiga de anhöriga är för kunderna, men känner att ni som företag borde kunna ge mer där. Kanske kan det förestående sammangandet med Helping Hand vara till hjälp? För du har hört att de arbetar mycket med det mellanmänskliga i stället för det digitala. Det skulle också behövas någon form av omdömeskunskap eller liknande? Du är inte helt klar med vad du ska kalla det, men omdömeskunskap låter bra. Alltså, att ta beslut som grundar sig på omdöme, sådant som endast en människa kan besitta. Det är jätteviktigt när det kommer till att jobba med människor.

Sigrid Flandin-Sensorsamordnare Exactum

I ditt arbete ingår att se till att rätt data samlas in från kunderna. Du arbetar dels med att programmera de sensorer som redan finns i kundernas rum, möbler, kylskåp, toaletter och så vidare. I de fall sensorer saknas, eller om det rör sig om en helt ny kund så installerar du även sensorer hemma hos kunder. I samverkan med specialister har ni också börjat med så kallade kroppsintegrerade sensorer, det vill säga inopererade sensorer som ger mätdata i realtid.

Med hjälp av detta kan ni studera hur kunden rör sig, sönmönster, hormonnivåer, näringsintag, och alla annat som behövs för att skapa en bild av måendet. Intrång i människors privatliv? Absolut inte, det är ju för deras eget bästa. Sen kanske inte alla förstår att dessa sensorer verkligen säger allt om kunderna. Men men, inom Exactum råder tystnadsplikt om enskilda kunder. Fast du har hört rykten om att företaget ska sälja vidare alla data till ett annat bolag. Anonymiserat förstås. Men vet kunderna om det?

Sirkka Ylikoski-Logistiker Helping Hand

Du lägger schema för personal och ser till att alla har rätt kompetens och personlighetsprofil för att matcha med behovspersonen. Med bakgrund som programmerare hos en av landets stora dating-tjänster så har du lång erfarenhet av att arbeta med personprofilering. Helping Hand har en stor databank som hjälper till att hitta partnerskap och den optimala matchningen mellan personal och behovsperson. Det bygger på att behovsperson och personal ger full tillgång till sina respektive digitala livsdata, men bara dom gör det så är matchningen inga problem.

I banken finns förutom personalens kompetenser också behovspersoner och deras önskemål och behov/krav av olika träningsprogram, medicinering, hjälpmedel, kulturer, intressen och språkönskemål att för att hitta en så bra matchning som möjligt. Människor är olika, du gör det till en styrka.

Tyvär är Helping Hand lite väl fastkört i det här analoga. Ditt jobb visar ju alldeles utmärkt hur bra det går att kombinera digitala och analoga verktyg. Datorer och människor i en bra blandning. Därför har du goda förhoppningar om att sammangåendet mellan era två företag kommer gå jättebra. Lite gnäll kanske, men ditt jobb kan tjäna som ett gott exempel.

Py Kaanon-Taktilsköterska Helping Hand

Du är helt ny på jobbet och har en helt ny utbildning från Danmark. I denna tar man hänsyn till hela människan, inklusive det sinnliga och själsliga. Till exempel har vården länge struntat i människors religiösa tillhörighet och tro, trots att detta är väldigt viktigt för människors psykiska mående. Att som människa få livet omkullkastat av allvarlig sjukdom eller genom en olycka skapar många frågor av existentiell karaktär. Sådant har människor i alla tider använt religion för att förklara och förstå. Men inte i sekulära, rationella och beräknande Sverige...

Sinnliga upplevelser som meditation, yoga och seanser är viktigt för att kunna förflytta sig i tanken till en annan nivå och för att förstå oss själva och vår plats i världen. Det digitala är bara ett raster som förstör för oss.

Sicci Bylund-Läkare Helping Hand

Helping Hand erbjuder den absolut bästa balansen mellan medmännisklighet och medicinsk professionalitet som finns. Du och dina läkarkollegor har en tät och regelbunden kontakt med personer som är i behov av läkare, du känner många av dina patienter personligen. Det holistiska synsättet som ni har inom företaget gör att ni har kunnat minska på medicinering för att istället fokusera på människors egen förmåga att läka och växa. Dina kollegor är professionella och kan verkligen ta sig an behovspersonerna så att läkandet går snabbt och smidigt. Ni arbetar tätt i team centrerat runt varje behovsperson, men det är inte alltid du ens behöver kopplas in.

Katha Andersson-Verksamhetschef Helping Hand

Du är en säljande person. Du har lång erfarenhet att arbeta med anpassning och trygghetsfrågor inom olika yrkesområden. Du är en av två personer som bildat företaget Helping Hand. Du driver sidoföretag inom äldreomsorg med liknande inriktningar. I vissa fall sker samarbeten mellan företagen.

Er unika idé är att ha många människor närvarande. Vissa företag trycker på det digitala som något unikt, andra på spännande men obeprövade metoder. Ni på Helping Hand har lyssnat på professionen och på personerna som ni arbetar med och vad säger dom? Fler kollegor! Det mänskliga mötet, ett vänligt leende och någon som faktiskt *förstår* dig kan aldrig ersättas av en robot eller en skärm.

Lisbeth Alberg-Anhörigrepresentant Helping Hand

Du har en viktig position. Du är länken mellan kund och anhörig. I flera rehabiliteringsprocesser finns det anhöriga närvarande som också påverkas av personens tillstånd oavsett om det är ett resultat av sjukdom eller olycka.

Det kan handla om att introducera de anhöriga till era olika metoder för rehabilitering för att på så sätt involvera dom i processen och göra dom aktiva eller att helt enkelt hålla kontakten mellan företag och anhöriga under rehabiliteringen. De anhöriga har också en viktig kunskap om behovspersonen och deras åsikter och viljor är något som du företräder gentemot företaget.

Även om ditt företag Helping Hand har infört en tjänst som anhörigrepresentant så skulle det behövas mer. Du ser hur viktiga de anhöriga är för kunderna, men känner att ni som företag borde kunna ge mer där. Kanske kan det förestående sammangåendet med Exactum vara till hjälp? För du har hört att de arbetar mycket med digitala och automatiserade lösningar, något som ni kan bli vassare på.

Liam Costas-Servicecoach

Du har fokus på äldre med funktionsnedsättningar och servar flera olika behovspersoner som bor tillsammans i ett kollektivboende. Du är lite av en allkonstnär som klarar det mesta. Ditt jobb innebär ett stort fokus på service och bemötande, det handlar helt enkelt om att få in rehabiliteringen i deras liv.